

پودمان ۵

مهارت‌های حل مسئله

از ایده تا اجرا

طراحان گرافیک تقریباً راه‌حل‌های متناسب با شرایط خود را در ایده‌یابی به کار می‌گیرند. بیشتر آنها به سابقه طراحی در این گونه موضوع‌ها مراجعه می‌کنند، برای نمونه، بیشتر آنها در فایل‌های ذخیره شده یا کتاب‌های چاپ شده در آن زمینه یا سایت‌های اینترنتی مرتبط به جست‌وجو می‌پردازند و از آن تصاویر ایده می‌گیرند. طراحان موفق معمولاً ایده‌های ذهنی خود را که حاصل فکر کردن و تبادل نظر و تعامل با سفارش‌دهنده و اجرای اتوهای گوناگون است برای موضوع‌ها به کار می‌گیرند و از رونوشت و کپی‌برداری پرهیز می‌کنند. پس از دیدن چند نمونه و ایده گرفتن برای موضوع موردنظر، راه‌حل مناسب، اجرای اتوهای گوناگون است.

۱ چگونگی شکل‌گیری و شکل‌دهی به ایده‌ها و اجرای آنها

۲ ایده‌پردازی

۳ روش‌های ارائه پروژه:

موضوع سفارش ← شرایط و پذیرش سفارش ← ایده‌پردازی ← اجرای اتوهای متنوع و مرتبط ← ارائه به سفارش‌دهنده و توضیح اتوها ← انتخاب اتود نهایی ← اصلاح و اجرای کار نهایی ← تحویل کار به سفارش‌دهنده طبق قرارداد

۱ هنگامی که یک موضوع از سوی سفارش‌دهنده (به صورت شخصی به طراح) ارائه می‌شود، می‌توان از راه‌های گوناگون به آن موضوع پرداخت و برای اجرای آن ایده‌یابی کرد.

از میان نمونه‌های طراحی گرافیک با راهنمایی هنرآموز و همراهی دیگر هنرجویان، چند طرح را انتخاب کرده و درباره‌ی ایده آنها گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کلاسی

پس از انتخاب اتود نهایی، نوبت به انتخاب شیوه اجرا می‌رسد. در هر موضوع کاری، روش اجرا باید متناسب با محصول نهایی باشد. برای نمونه، استفاده از روش عکاسی در طراحی پوستر و یا محصولات بسته‌بندی شده مناسب به نظر می‌رسد. ممکن است در کار طراحی جلد و یا تصویرسازی، روش‌های بهتر دیگری نیز وجود داشته باشند.

شکل ۱-۵- تصویرسازی برای جشن میلاد حضرت ولی عصر (عجل الله فرجه)

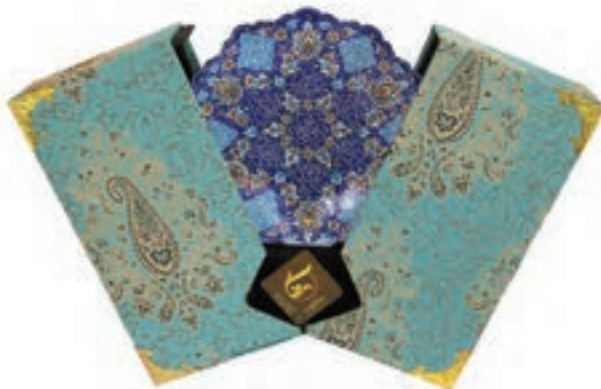

شکل ۳-۵- جلد کتاب

شکل ۲-۵- پوستر دوسالانه جهانی پوستر

از روش‌های مذاکره بین طراحان و سفارش‌دهندگان، تهیه چارت یا جدول است که به آن دستورکار مشتری^۱ می‌گویند. در این روش مذاکره، نکات کلیدی موردنظر مشتری یا سفارش‌دهنده و توضیح درباره ویژگی‌های مهم محصول، شیوه‌های تبلیغاتی مرتبط با آن؛ ویژگی مخاطبین اصل محصول، شیوه مصرف و میزان آن، اهداف اصلی ارتباطی - تبلیغاتی، زمان‌بندی و هزینه‌های هر مرحله کاری، و نوع محصول گرافیکی مناسب با سفارش و مواردی مانند آن تعیین می‌شود. طراحان گرافیک معمولاً برای رسیدن به نقاط مشترک تأمین‌کننده نظر سفارش‌دهنده و چهارچوب‌ها و اصول حرفه‌ای خود در یک فرایند کاری تلاش می‌کنند.

شکل ۴-۵- طراحی جعبه برای صنایع دستی

شکل ۵-۶- طراحی کیف دستی

شکل ۵-۵- طراحی کیف دستی و پایه نگهدارنده برای صنایع دستی

به نظر شما در کدام یک از مراحل مذاکره، سفارش دهنده می‌تواند در نوع طراحی محصول مداخله کند و نظر دهد.

در چه مواردی از دستور مشتری؛ طراحان گرافیک باید مراحل کاری را با همان درخواست مشتری اجرا کنند. درباره این موارد با راهنمایی هنرآموز خود با یکدیگر گفت‌وگو کرده و نتایج را یادداشت کنید.

فعالیت
کلاسی

به نمونه تصاویر زیر نگاه کنید و جدول را مانند نمونه داده شده، کامل کنید.

شکل ۵-۸- جلد کتاب

شکل ۵-۷- جلد مجله

شکل ۹-۵

شکل ۱۱-۵

شکل ۱۰-۵

شماره تصویر	پوستر	بسته‌بندی	تصویرسازی	طرح جلد	آرم و نشانه	سایر موارد	استفاده از عکس	تصویرگری	موضوع کار
۵-۷	-	-	×	×	-	-	×	-	تاریخی
۵-۸									
۵-۹									
۵-۱۰									
۵-۱۱									

مراحل انجام یک کار، از ایده تا اجرا

۲ ایده‌پردازی و ارائه پروژه

پس از مشخص شدن موضوع کار و دیدن منابع تصویری مرتبط با آن موضوع، حتما ایده‌هایی به ذهن می‌رسد. برای اجرای این ایده‌ها راه‌های گوناگونی وجود دارد. یکی از راه‌های ساده اجرای ایده و انتقال آن روی کاغذ یا هر زمینه دیگری، ساده‌سازی ایده‌ها به شکل‌های ساده هندسی است. این کار کمک می‌کند تا ایده‌های ذهنی ما به آسانی قابل اجرا و ارائه باشند. برخی از طراحان در ایده‌پردازی خود، از شیوه‌های طراحی ساده، حجم‌سازی، مشابه‌سازی و عکاسی بهره می‌گیرند.

شکل ۱۲-۵

پس از انتخاب روش و تکنیک کار، نوبت به اجرای نهایی می‌رسد. اجرای نهایی باید با مواد و ابزار مناسب انجام شود و همچنین توانایی جذب مخاطبان را نیز داشته باشد.

خط‌نشانه «موزه رضا عباسی» که توسط استاد مرتضی ممیز^۱ طراحی شده است یکی از نمونه‌هایی است که در آن با ایده‌یابی یک نشان می‌توان آشنا شد. با این خط‌نشانه که بسیار اصولی و زیبا طراحی شده، آشنا شویم و مراحل طراحی آن را دنبال کنیم.

شکل ۵-۱۳

در آغاز، عنوان «موزه رضا عباسی» توسط استاد محمد احصایی^۲ خوش‌نویسی شده است.

در همین مرحله در این عنوان جست‌وجو کنید و ببینید فرم کلی آن در کدام شکل‌های هندسی جای می‌گیرد.

شکل ۵-۱۴

به ترکیب دو کلمه «ضا» و «عبا» در این نشان نوشته توجه کنید. همچنین ترکیب آن با اسلیمی و نوع اتصال «سی» به «اسلیمی».

۱- طراح گرافیک و پدر گرافیک نوین ایران.

۲- طراح گرافیک و استاد خوش‌نویسی.

شکل ۱۵-۵

به اتصالات و نوع ترکیب مفردات (مانند «ر» و «ا») و کلمه‌های «عبا، ضا، سی» توجه کنید. و در پایان آرم نوشتاری «خط‌نشان» موزه رضا عباسی به شکل زیر:

شکل ۱۶-۵

کار گروهی

در گروه‌های ۴ نفره با همکاری و هم‌فکری یکدیگر یکی از نمونه‌های ایده تا اجرا را بررسی و در کلاس ارائه کنید و یک نفر از گروه درباره آن به هنرجویان دیگر توضیح دهد.

(۱)

(۲)

(۳)

(۴)

(۵)

شکل ۱۷-۵- نمونه‌ای از ایده‌یابی تا اجرای جلد کتاب: زندگی حضرت زهرا (ع) اثر مسعود نجابتی

(۱)

(۲)

(۳)

(۴)

(۵)

(۶)

شکل ۱۸-۵- طراحی عنوان «یا امام الرئوف» در ۶ مرحله

شکل ۱۹-۵- عنوان: «یا امام الرئوف»، اثر: مسعود نجابتی، برای میلاد حضرت امام رضا (علیه السلام) ضامن آهو

حوادث شغلی

- حوادث مربوط به گونه‌های مختلف عکاسی، مانند خبری، طبیعت، صنعتی، تبلیغاتی، استودیویی، جنگ و ...
- خطرات ناشی از ناآگاهی در مورد رنگ‌های شیمیایی و پودر چاپگرها
- کار با وسایل برقی و خطرات ناشی از آن
- انفجار لامپ و فلاش‌های نورپردازی
- عکاسی در شرایط خاص و پیش‌بینی نشده

در برخی از گونه‌های عکاسی مانند خبری، مستندهای اجتماعی و طبیعی، عکاسی صنعتی - تبلیغاتی و معماری، عکاسان با موارد پیش‌بینی نشده‌ای روبه‌رو می‌شوند. عکاسان حرفه‌ای باید با تدابیری از این پیشامدها جلوگیری کنند. اخبار مربوط به مجروح شدن و از دست دادن جان عکاسان خبری در میدان‌های جنگ، خیابان‌ها، حوادث معماری و ... آمار نگران‌کننده‌ای دارد اما رخدادها و حوادث در عکاسی فقط به میدان جنگ، خیابان‌ها و مراسم آیینی و جشن‌ها محدود نمی‌شود، حتی یک عکاس استودیویی نیز ممکن است با رعایت نکردن و کوتاهی در رعایت مسائل ایمنی (مانند گیر کردن پای عکاس در انبوه کابل‌ها و سیم‌های برق و انفجار لامپ و فلاش‌های نورپردازی و ...) دچار آسیب شود.

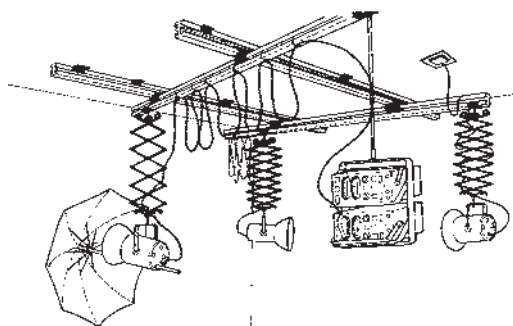
همچنین ممکن است در محیط کار نیز دچار ضررهای مالی و آسیب‌های جانی شود که البته احتمال آن کمتر است. حمل و نقل و جابه‌جایی وسایل و تجهیزات سنگین به تنهایی، عامل مهمی در بروز حوادث است. رعایت نکات ایمنی و همراه داشتن تجهیزات مناسب نخستین گام در پیشگیری از حوادث است. از روش‌های مناسب پیشگیری از بروز حوادث شغلی در حرفه عکاسی؛ جایگیری مناسب عکاس در مکانی دور از ازدحام جمعیت است. این گونه عکاس در هنگام عکاسی در برابر حوادث غیرقابل پیش‌بینی امکان انتخاب شرایط بهتر را خواهد داشت. آشنایی با حقوق قانونی، وظایف شغلی و صنفی و اخلاق حرفه‌ای نیز از راهکارهایی است که گاه در رویارویی با برخی از رخدادها به عکاس کمک می‌کند.

در عکاسی خیابانی و یا عکاسی از صحنه‌های پرخطر (جنگ، زلزله، سیل و ...) داشتن تجهیزات مناسب مانند کلاه، جلیقه ضدگلوله، ماسک و یک کیسه کوچک کمک‌های اولیه و حفظ روحیه و خونسردی، داشتن تمرکز و درست‌اندیشی، صداقت و همکاری با مأموران انتظامی، مددکاران و امدادگران و ... از نکته‌های مهم در پیشگیری از بروز حوادث است. برای تهیه عکس خبری از یک رخداد یا رویداد خبری، ورزشی، هنری، اجتماعی و ... رعایت موارد زیر پیش از رفتن به آن محل‌ها بسیار لازم است:

- نوع لباس، پوشش و کفش مناسب به گونه‌ای که جلوی تحرک و فعالیت عکاس را نگیرد.
- به همراه داشتن کارت و مدارک شناسایی معتبر و مجوز عکاسی.

شکل ۵-۲۰- تصویر یک استودیو با سیم‌ها و کابل‌های روی زمین
(احتمال بروز حوادث)

شکل ۵-۲۱- تصویر یک استودیو یا پانتوگراف سقفی
(ایمن از حوادث)

■ به همراه داشتن تجهیزات کامل و مناسب برای شرایط گوناگون.

■ به همراه داشتن وسایل جانبی مانند دستمال، ماسک، آب آشامیدنی، کیسه کوچک کمک‌های اولیه، وسایل جهت‌یابی و ....

هنگام تعویض لنزها باید مراقب تنه زدن‌های ناگهانی دیگران و افتادن لنز و آسیب‌های احتمالی به آنها باشید.

در میدان‌های ورزشی به‌ویژه باید مراقب برخورد ضربه‌های ناگهانی توپ با لنز و دیگر وسایل حساس عکس‌برداری باشید.

روش‌های درست استقرار در محل‌های گوناگون برای عکس‌برداری به‌ویژه برای مدت زیاد و روش‌های درست نگاه داشتن دوربین در دست، شما را در عکس‌برداری در شرایط سخت تواناتر می‌سازد.

آشکار است که عکاسی در شرایط دشوار و نامتعارف، نیازمند توجه بیشتری به موارد یاد شده است.

شکل ۵-۲۲

شکل ۵-۲۵

شکل ۵-۲۴

شکل ۵-۲۳

خود (غلاف) قرار گیرد. اژه‌ها را در جعبه یا تابلوهای دیواری قرار دهید.

انواع آچار و پیچ‌گوشتی‌ها در جعبه یا روی دیوار کارگاه یا آتلیه قرار داده شوند.

هنگام استفاده از رنگ‌های شیمیایی از ماسک، دستکش، روپوش، عینک و ... استفاده شود. رنگ‌های تینری را در فضای باز مورد استفاده قرار دهید. در صورتی که در فضای بسته رنگ‌آمیزی می‌کنید از هواکش‌های قوی استفاده کرده و در این مکان‌ها از وسایل شعله‌دار (کبریت، فندک و ...) پرهیز کنید. رنگ‌های شیمیایی را در قفسه‌های مخصوص و دور از دسترس نگاه دارید. برای استفاده از دستگاه‌های برقی از سالم بودن آن و کابل‌های برقی آن مطمئن شوید. استودیو، کارگاه، آتلیه و هر مکان دیگری را که در آن کار می‌کنید پاکیزه و تمیز نگاه دارید، زیرا به بهره‌وری و کیفیت کار انجام گرفته کمک می‌کند. روش نشستن درست پشت میز کار به ویژه کار با رایانه را بیاموزید و از نشستن و کار طولانی مدت با رایانه پرهیز کنید. رعایت نکردن این موارد می‌تواند آسیب‌های جدی به ستون فقرات و چشمان شما وارد کند.

رطوبت می‌تواند به تجهیزات الکترونیکی و دوربین‌های عکاسی آسیب شدید وارد کند. برای جلوگیری از این آسیب، می‌توانید یک کیسه کوچک از مواد جذب‌کننده رطوبت را در کیف عکاسی خود قرار دهید. وسایل الکترونیکی و دوربین خود را از میدان‌های مغناطیسی قوی (از آهن‌ربا گرفته تا کابل‌های برق فشار قوی) دور نگه دارید.

چگونگی درست در دست گرفتن دوربین می‌تواند آن را از افتادن‌های ناگهانی در اثر تنه زدن افراد به ویژه در مکان‌های شلوغ محافظت کند. در صورت شکستن صفحه ال‌سی‌دی دوربین، دقت کنید تا کریستال مایع خارج شده، بر روی پوست شما نریزد. هنگام تعویض لنزها مراقب باشید گرد و غبار وارد بدنه داخلی دوربین نشود. از گذاشتن دوربین و تجهیزات حساس عکس‌برداری در داخل خودرو و زیر آفتاب شدید خودداری کنید.

هنگام استفاده از وسایل پرخطر مثل تیزبرها (کاتر)، دستگاه‌های برش، اژه، رنگ‌های شیمیایی و دستگاه‌های برقی و ابزارآلات و ... به نکات ایمنی توجه داشته باشید. کاترها بعد از استفاده حتماً بسته شود و تیغ در جای

- یکی از نمونه‌های محصولات بسته‌بندی مواد غذایی یا شوینده‌ها را انتخاب کرده با خود به کلاس درس بیاورید. و درباره ایده طراحی بسته یا برچسب و یا فرم جعبه آن با هنرجویان دیگر گفت‌وگو کنید.
- با جست‌وجو در منابع نوشتاری و یا اینترنت چند موقعیت حساس و پرخطر عکاسی را شناسایی و درباره آنها در کلاس گفت‌وگو کنید.

ارزشیابی پایانی پودمان ۵

نمره	شاخص تحقق	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	عنوان پودمان
۳	کاربرد ایده پردازی در حل مسائل دیداری (بصری)	بالاتر از حد انتظار	بررسی و تحلیل چگونگی آفرینش یک ایده و راه‌های ارائه و اجرای آن با رعایت نکات ایمنی	کنترل خطرهای شغلی در محیط کار و به‌کارگیری ایمنی و بهداشت ایده‌پردازی و اجرای پروژه	پودمان ۵: مهارت‌های حل مسئله و حوادث شغلی
۲	تحلیل ایده تا محصول	در حد انتظار			
۱	تحلیل حوادث شغلی	پایین‌تر از حد انتظار			
نمره مستمر از ۱					
نمره واحد یادگیری از ۳					
نمره واحد یادگیری از ۲۰					
زمانی هنرجو شایستگی کسب می‌کند که ۲ نمره از ۳ نمره هر واحد یادگیری را دریافت کند.					

منابع و مآخذ

- ۱ غفوری، محمد، (۱۳۹۴)، عکاسی ۱، ۳۵۸/۵ و ۴۹۷/۶، ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران
- ۲ موسوی، همایون، عابدینی، رضا، امین‌نظر، احمد، (۱۳۹۴)، کارگاه چاپ دستی (۱)، تهران، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران
- ۳ اساسنامه انجمن طراحان گرافیک ۱۳۹۵
- ۴ فصلنامه عکاسی، سال اول، شماره ۲، ۱۳۹۵
- ۵ اسلامی، شیرزاد (۱۳۸۸)، مجموعه قوانین مالکیت‌های فکری: مالکیت صنعتی، ادبی و هنری (مشمول بر: قوانین ملی و کنوانسیون‌های بین‌المللی). تهران: نشر مجد
- ۶ زرکلام، ستار (۱۳۸۸)، حقوق مالکیت ادبی و هنری. تهران: نشر سمت
- ۷ پاکباز، روئین، (۱۳۹۳)، دایرة المعارف هنر، نشر فرهنگ معاصر

